

ARNHEMSCHE COURANT

DONDERDAG 6 JULI.

De prijs deser Courant, die tweemaal in de week wordt uitgegeven, en wel op Zondag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag, is f 5 in de drie maanden.

De prijs der Advertentien is, van een regel regels f 1.00 en voor elke regel daerboven 20 centen, behalve 36 centen regelmaat, voor elke plaatsing.

Can men op twee plaatsen te gelijk zijne woonplaats hebben?

Op twee plaatsen tegelijkertijd te wonen, zijn hoofdverblijf te hebben, schijnt mogelijk, schijnt onmogelijk. Sommigen, echter, meenen dit raadsel op te kunnen lossen, en tegelijkertijd ingezetenen van verschillende provincien te kunnen zijn, in ieder van deze hunne staatkundige rusten te kunnen afdwingen. Jammer maar voor hen, dat dit zoo geheel strijdig is met het regt...

In 2 van het reglement omtrent de zamenstelling der provinciale staten, dat men zijne eenige of enige woonplaatsing in eens der gemeenten van de provincie hebbe. Zoo ver wij weten, is het ministerie van justitie nog altijd te 's Gravenhage gevestigd en woont gelijk natuurlijk is het hoofd van dat departement ook binnen die stad. Te 's Gravenhage dus heeft hij zijne eenige en voorname huisvesting, maar hoe kan hij dan als lid der provinciale staten van Noord-Holland zitting nemen? Van zelf reeds luidt het zonderling, dat de stad Amsterdam eenen ingezetenen van 's Gravenhage ter provinciale statenvergadering zou afvaardigen. Waagde de heer VAN HAAE het dus op, in strijd met de zuiverste beginselen des regts, met de duidelijke bepalingen van het reglement, zitting te nemen, de provinciale staten zouden hooft en verplicht zijn hem uit hun midden te verwijderen.

Niet op twee plaatsen tegelijk, op ééne slechts kan men kiezer en verkiesbaar zijn. Werkelijk voortdurend verblijf wordt daartoe gevorderd; een enkele tijdelijke gekozen woonplaats is daartoe niet voldoende.

Nutteloosche berichten.

F-R-A-N-K-R-I-J-K.

Paris, 5 juli. De hertog van Aumale is te Parijs aangekomen.

De Messager meldt van Bayonne den 2den dezer, het volgende:

Het garnizoen van Pampeluna, en van de stad heeft zich, ergisteren voor den opstand verklaard; er heeft zich ééne junta, onder het voorzitterschap van een brigade-generaal gevormd. Al de posten aan de grenzen, uitgezonderd Jun en Fontarabie, hebben, op last van den kapitein-generaal het pronunciamiento van Navarra erkend. Van Huelva is op Jaen teruggetrokken; hij is aldaar den 21sten juni aangekomen. Cordova heeft den 23sten zijn pronunciamiento gegeven; de gouverneur en het garnizoen zijn zich tot van Halaen gaan begeven. — Den 28sten juni des avonds van Madrid niets nieuws.

Binnenlandsche berichten.

Utrecht, 4 juli. Zoo als algemeen verwacht en niet minder algemeen in onze provincie gewenscht werd, is op heden in de vergadering der provinciale staten, als lid der Tweede Kamer, herkozen de heer mr. J. A. baron van Goltstein; hij ga voort in die eervolke betrekking de openbare belangen zijner medeburgers te behartigen met dezelfde trouw en opzachttheid, welke hem tot heden eigen geweest zijn, en houde zich verzekerd, dat oprijfsteffing en erkentelijkheid hem daarvoor in ruime mate zullen blijven ten deel vallen. De zaak der verkiezing was dan ook voor onze staten-vergadering dit jaar niet; echter in het volgende jaar valt de heer van Goltstein van Brandenburg uit. Vroeger hebben wij eenige en meereendeels zeer laudatieve artikelen omtrent Z. Ed. Mog. gelezen, waarop wij volstrekt niets willen afdingen, doch waaraan wij hebben vermeend te mogen aandriften, nemen tot eenige oplettendheid, en diensvolgens tot het niet onopgemerkt laten voorbijgaan, dat Z. Ed. Mog. sedert zijne benoeming af twee malen iets heeft voorgedragen en wel, zoo wij ons goed herinneren, de eerstemaal over de ont-

sluitingswet in reeds lang geleden en de laatste keer, bij gelegenheid der voorgestelde convansie, maaromprent echter, als zijnde nuks in de gaderingen, die wij hebben ingezien, slechts opgenomen bij de zeer coninc-resumés en de heer van H. op de zelfde grond als de vorige sprekers, verklaart zich tegen de wet. Het was dan bij veronderstelling personen kunnen; terwijl wij aan gepreunde oorzaken toeschrijven de afwezigheid van Z. Ed. Mog. bij sommige discussies, en het ons daarom soms verwonderde, dat wij, zoo als niet betrekking van andere leden plaats had, die oorzaken ook door Z. Ed. Mog. niet schriftelijk aan den president opengelegd aantofsen. Eene goddige reifen heeft voorzeker ook den naam van Z. Ed. Mog. gebracht onder diegenen, welke door hunne afwezigheid hebben bijgeleden dat laatstelijk niet konden houden eener beschreven openbare vergadering en diensvolgens, krachtens het nieuwe reglement van orde, bekend gemaakt; wij vertrouwen dan ook, dat de ymstandigheid, dat Z. Ed. Mog. in het nabij 's Hage gelegene Utrecht geene ambtsbediening (zoo wij wel onderrigt zijn) bekleedt, zonder twijfel zal medewerken tot het wijden van alle belangstelling aan de eervolke betrekking, die hem te regt is en vooreerst tot aan het volgende jaar, blijft opgedragen.

Als lid van de Gedeputeerde staten onder provincie is her (1) kozen de heer Petrus Hingpen van Steenbergen.

Utrecht, 4 juli. Heden morgen is gevatelijk bijeen gevoerd als vermoedelijke dader van het uitgeven van valsche wissels (die ons voorlaatst konink) zekere Harteveldt uit Maarsse.

JAARLIJKSCH VERSLAG van Heeren Gedeputeerde Staten, van de Heeren Staten der provincie Gelderland, gedaan in de vergadering van den 2den juli 1843.

Erstvolg van no. 20.)
Kon. Groot ACHTBAAR, HERRN
Nijverheid, Handel en Scheepvaart;
Fabrieken en Waddingen.
Omtrent de voortname voorwerpen van nijverheid in disgewest kunnen wij, over het afgelopen jaar, de volgende opgeven doen; de staat van den handel te Nijmegen en Arnhem is niet aanmerkelijk versterkt. In het belang van scheepvaart en handel, is te Zalt Boermeer, voorleden jaar, de grondslag tot eenen nieuwen aanlegplaats voorschepen en steembotten tot stand gekomen, welke men vooreens is dit jaar te voltooijen. De handel der stad Zutphen is niet vooruit gegaan, daar in 1842 aldaar 82 schepen minder hebben gelost, 41 schepen minder hebben geladen, en de stoombooten 85 malen minder de stad zijn voorbij getarpedan in 1841. — Zulks moet echter worden toegeschreven aan den doorgaans buitengewonen stand van het water, van de rivieren. — Omtrent de scheepvaart te Mardrecht, met de binnenscheepvaart, als blijvende de op de gewone hoogte. — Onderscheidene schippers vinden nog hun bestaan in het verveeren van beide naar Holland, waar dezelve tot het maken van bezems en brand voor de bakkers gebruikt wordt. — De scheepvaart te Elburg was in 1842 niet zeer voordeel, hoewel de handel in vee, varkens, brand, timmerhout en boren, nog al van aanbelang is geweest. — Op het Gollitsaal begint men een klein jaarlijkske vermindering van besparen. — In 1841 waren er 23 winder, dan in 1840 gewaren. In 1842 is dit getal verlaagd met 82 verminderd, als zijnde of te Epe slechts 63, aangehouden. De twee beertschepen van Apeldoorn op Amsterdam en de twee anderen op Rotterdam, benevens de afscheep op Zwolle, houden zich zeer goed staande. — In de beertschepen op Amsterdam en Rotterdam zijn te Apeldoorn ingeladen 3782 rimen geder, waanonder niet zijn begrepen de afscheep te Epe en de beertingescheep. — In het district Zutphen is de handel in hout en schors weder zeer levendig geweest; doch die in Hanen, pelleg en servet gonderen, geenszins toegenomen. — Ook is er minder dan in vorige tijden in de spek-negotie omgegaan. — De groote jaarmarkten te Aalten en Hengelo zijn weder druk bezocht geweest. De handel in koloniale waren is in de bergemeenten aanmerkelijk afgenomen. — Te Didam is de handel in boter en varkensvleesch verminderd, maar die in boter te Gendringen toegenomen. — Omtrent het fabriekwezen op Veluwe kan het volgende worden vermeld: De papier-fabrieken, welke op de Veluwe zijn

Eenige maanden geleden lazen wij van een lid der algemeene rekenkamer, die tevens lid der ridderschap van Overijssel was. Deze zal dus als lid dier ridderschap voor de provinciale staten van Overijssel en als lid van den raad der stad 's Gravenhage, misschien voor die van Zuid-Holland te worden aangewezen. Wie zal dit plaats hebben? — In het afgelopen jaar de provinciale vergadering, als gekozen door de stad Amsterdam, door den heer VAN HALL bijgewoond. Wij weten niet, in hoe verre wij uit de aankondiging in de Staats-Courant, dat Zijne Excellentie dingsdag 4 juli geene audientie zou geven, besluten mogen, dat de minister op nieuw van voorzetten is dit te herhalen. Doch wij weten, dat dit gebeurt, het zekerlijk zeer of tegen zijne wiskennis of tegen zijnen eerbied voor het regt wijst. — De lid der provinciale staten te zijn, eischen art.

werken, klagen algemeen over geringen afzet en lage prijzen; doch de machinale papier-fabriek te Heerde is in volle werking, en heeft een groot debiet. Die te Apeldoorn bestaat niet meer. — De steenovens bloeien zeer. Op die van den heer *Hondius* te Brummen zal dit jaar de eerste proef genomen worden om lijsten voor goten, rosetten en andere versierselen, van aarde te bakken. — De calico-fabriek te Nunspeet werkt met honderd, touwen en levert wekelijks 180 stukken af. — De syroop en aardappelenmeel fabriek te Oosterbeek houdt zich niettegenstaande de toenemende mededinging en duurte der aardappelen goed staande. — De kopermolens te Voorst en Epe hebben vrij goed werk gehad, ofschoon zij zich zeer blijven beklagen over de geringe bestellingen van Oost-Indische quiten-plaatjes. — Uit eerstgemelden zijn te Apeldoorn 242,201 Nederlandsche ponden koper ingescheept; zijnde 129,160 ponden meer dan in het vorig jaar. — Kwijnende blijven de wolkammerijen te Barneveld, Lunteren en Geldersch-Veenendaal; kunnende met het spinnen uit de hand niet tegen de Engelsche machinale spinnerijen gewerkt worden. — De marouin-fabriek te Apeldoorn blijft zich goed staande houden. — Steeds belangrijker wordt aldaar de deken- en duffel-fabriek. — De vlasklopperij onder Rheden blijft aan den gang, en verſchaft nog al eenig werk; doch het ontwerp tot oprigting eener machinale vlaspinnerij te Apeldoorn is geheel afgesprongen. — Onder Nunspeet is eene kleine katoendrukkerij in werking gekomen, waarvan men de uitkomst nog niet kan beoordeelen. — De gipsmolen voor meststof te Brummen heeft een tamelijk debiet gehad; maar, uit hoofde van den bijzonder droogen en heeten zomer, is de uitwerking op vele plaatsen niet gunstig geweest. — De worstenmakerijen onder Twello, Beekbergen en Voorst, leveren aanhoudend veel af, en zijn zeer gezocht. — In het kwartier Zutphen blijft men in den staat der fabrieken hoe langer hoe meer teruggang bepeuren, en vooral is dit, wat katoenen stoffen betreft, het geval, ten gevolge van de zeer verminderde commissiën der handelsmaatschappij. — Intusschen worden te Aalten de diemst-fabrieken, even als te voren, sterk doorgezets; doch die van katoenen bonten te Bredevoort veel minder. — Te Nede gaan de pellen- en servet-weverijen niet vooruit; doch de damast-fabrieken worden daarentegen met goed gevolg gedreven. — Te Eibergen, Borculo, Ruurlo, Vinterswijk en VVisch, zijn de calico-fabrieken kwijnende. Die te Dinxperlo werkt met 13 getouwen door. — De ijzergieterijen te Uff, Keppel en Terborg nemen steeds in bloei toe. In laatstgemelde plaats is men in het afgelopen jaar voornemens geweest, om in een daartoe reeds vervaardigd gebouw eene slijperij te plaatsen; doch het ijzer dezer fabriek is toegeschenen aldaar miuder dan elders, tot dit einde geschikt te wezen. — De steenovens te Pannerden, VVestervoort, Angerlo, Berg en Gendringen hadden volop werk.

In het district Nijmegen en de beneden-districten, ten platten lande geene fabrieken van eenig belang gevonden wordende, moeten wij er, wat de Geldersche steden betreft, alleen het volgende nog bijvoegen: — De spinnerij van koehaar in de stad Zutphen en de tapijtfabriek aldaar blijven op dezelfde hoogte. — De menigvuldige looſerijen en lijmerij te Lychem staan niet onvoordeelig en verschaffen aan verscheidene huisgerinnen een bestaan. — De katoengaren-spinnerij te Nijmegen is opgebroken en naar Veenendaal overgebracht. — Te Hattem staat het spinnen van garen voor de zeildoek-fabrieken te Crommenie, geheel te vervallen. — In den toestand der stoelenmakerijen te Culenborg is in het afgelopen jaar geene verandering gekomen. Nog altijd blijft deze voorheen zoo bloeiende tak van bestaan kwijnen, en, bij de onmogelijkheid vol te houden concurrentie met België, is er weinig hoop, dat deze fabrieken hunne vorige welvaart weder zullen bereiken. — De steenbakkerij aldaar heeft dezelfde fabriektaf gereedelijk kunnen afzetten, gelijk ook de aardappelen-syroop-fabriek; terwijl de moutwijnbranderij, uit hoofde van de duurte der aardappelen, verhinderd werd de werkzaamheden te hervatten. — De fabriek in spijkers en ijzer vertinde gereedschappen te Zalt-Boemel heeft over geen gebrek aan werk en debiet te klagen. — De steen-, pannenen vloeren of strikken-fabrieken te Hattem en Wageningen nemen steeds in bloei toe; terwijl de jongste droppe zomer dezelve zeer gunstig was. — In laatstgemelde stad is ook eene zout-ziederij daargesteld. — Te Groenlo vermeerdert het debiet van gebreide wollen kousen en het spinnen der daartoe vereischte grondstoffen. — Te Susteren, laatst verſlag, zijn weder de navolgende vergunningen tot het aan leggen van fabrieken verleend: — Aan *M. Baismann*, te Heerde, tot het krassen en spinnen van wol voor kousen en saaijetten; — Aan *G. van de Braak*, te Driel, tot eene distilleerderij; — Aan *J. M. Traanboer*, te Arnhem tot eene rijtuig-fabriek; — Aan *W. en M. Kottelaar*, in laatstgemelde stad, tot eene stijfsel-fabriek van tarwemeel enz. — Aan *W. Knoops*, tot daarstelling eener stijfsel-fabriek; — Een eindelijk tot oprigting van onderscheidene steen- en pannembakkerijen en molens, of veranderingen in bestaande molens.

Landbouw en veeveelt.

Mit het verslag der commissie van landbouw nemen wij hoofdzakelijk over: — Dat het voortbrengsel der tarwe gering is geweest; zijnde de bouwlanden, ten gevolge der menigvuldige regens in 1841, slecht bewerkt geworden, en het jonge gewas gedeeltelijk door de slakken verteerd. — dat het verbouwen der rogge over het algemeen middelmatig, maar de hoedanigheid hoog was; zijnde voorts het stroo gering, en daardoor hoog in prijs geweest; dat de wintergarst redelijk is gelukt, doch de zomergarst veel door de droogte heeft geleden; dat de vroeg gezaaide haver goed is uitgevallen; terwijl de laatgezaaide weinig opgebracht heeft; dat de boekweit op de hooge gronden veel door de droogte heeft geleden; doch op de zwaardere gronden zeer goed geladen was; dat het koolzaad een voordeeligen oogst opleverde; dat het gewas van den tabak weinig te wenschen heeft overgelaten; zijnde de bladeren zwaar, vet, buitengewoon fraaie kleur, en hoog in prijs geweest; dat de erwten en paardenboonen niet best zijn gelukt; dat de aardappelen op hooge zandige gronden slechts een zeer middelmatig; doch op zware landen een vrij goed gewas hebben gegeven; dat de knollen eenen bijzonder voordeeligen, en de wortelgewassen eenen slechts redelijk pluk hebben opgeleverd; terwijl de kersen, appelen en peren een goed gewas gaven; dat de klaver en het daarvan gewonnen hooi zeer goed is geweest; maar de weilanden gedurende den zomer zeer schraal waren; dat op de hooge uiterwaarden zeer weinig gras is gegroeid, en ook schaars hooi heeft kunnen worden gewonnen, zoodat de prijzen zeer hoog klommen; dat de vetweiderij slecht, het vette vee gedig, en de aansok ook niet zeer gunstig is geweest; dat de longziekte zich hier en daar is blijven vertoonen; en de tongblaar, mitsgaders de klaauwen-ziekte bijna algemeen hebben

geheerscht; terwijl de botergering en de prijs hoog is geweest; dat de paardenfokkerij gedeeltelijk in gang heeft ondervonden; dat de wol laag is prijs, de markt zoo wel in vette als magere schapen lasten, en de invloed naar Frankrijk minder dan het vorige jaar, zoodat de varkensteelt niet ongunstig, maar de prijzen der vette en jonge varkens laag waren; behdende alleen de aankoop van versner naar de Pruisische Rijn provincie van handel eenigermate verlevendigd; dat de teelt der katoenen niet ongelukkig is geslaagd; doch op de eendenhoijen zeer weinige vogels zijn gevangen, en moest tot hogere prijzen voor den buitelanden aankoop; maar welke zomere zomer bijzonder gunstig op de hontstelt heeft gewerkt, en de hont ruim en goed is geweest; dat de jonge boschbeem wel hebben geteerd; zijnde zoop wel het normaal de schors vruchtbaarheid geweest; hetgeen mede het geval was met het veevoeder gras en schen-hakhout; zijnde er ook vele eikels gegroeid.

Er is in de laatste jaren veel zwaar hoog hout gevallen. — De boomkweekerij te Voorst, op eene groote schaal aangelegd, is nog in uitgebreidheid zeer toegenomen, en mag zich aanvankelijk reeds met een goed debiet verheugen. — In vele opzichten is het afgelopen jaar bevorderlijk geweest aan de zijde deel van den heer *A. J. van Eindhoven* te Empe, gemeent Brummen. Het weder heeft zeer gunstig gewerkt op het moerbezen-plantsen. Het nieuw gezaaide wies tot eene aanmerkelijke hoogte op. Royaal was de gunstige gesteldheid des seizoenen bevorderlijk aan een zeker getal geente moerbezen-bosmen, welke uit het stads van Frankrijk waren overgekomen. De aankweeking van den moerbezen-boom der Philippijnsche eilanden schijnt mede met gunstig gevolg beproefd te zijn. De zijdevormen zijn buitengewoon groot geworden, en de gewonnen zijde was van goede hoedanigheid; zijnde te Oldenzaal eenige doekjes uit te Empe afgeschaspelde zijde vervaardigd. — De rijkstoeijerij te Borculo op 1 januarij 1842 zijnde opgeheven, is de bloei en welvaart van dit stadje hierdoor aanmerkelijk benadeeld. Gelukkig echter voor die gemeente, zijn de gronden en gebouwen van dit etablissement aan het domein overgegeven, doch door den koning in huur of pacht overgenomen; terwijl er thans op Zijner Majesteits kosten eene stoeterij op kleinere schaal wordt aangehouden. Er bevinden zich aldaar nog 27 springhengsten, alle van Engelsch ras, welke (met uitzondering van drie bij het etablissement verblijvende), even als voorheen, gedurende den dektijd, naar verschillende oorden des rijkts worden gevoerd, ten einde geheel kosteloos de merriën te dekken, welke daartoe worden aangeboden: voorts zijn er bij de stoeterij nog 8 merriën en 13 jonge paarden, benevens 7 werkpaarden voor den landbouw. — Het afstaan aan min-gegoede landlieden van zoodanige merriepaarden van het leger, als hoezeer afgekeurd voor de militaire dienst, echter nog geschikt mogten zijn, om door hengsten van de stoeterij te worden gedekt, is, ten gevolge der bovenstaande opheffing, ingetrokken. De longziekte blijft zich hier en daar vertoonen, en het is te vreezen, dat het ophouden der schadevergoedingen voor het aan die kwaal gestorven vee eene ongunstige uitwerking zal hebben, daar toch het uitzigt op vergoeding een veel krachtadiger middel en prikkel ter nakoming van alle verordeningen op dit stuk en ter inroeping van veeartsenijkundige hulp was, dan de vrees voor strafbepalingen, wier toepassing zoo zeer afhankelijk is van den ijver en den geest zooveler autoriteiten.

Jagt en Visserij.

De opening en sluiting van den jagt- en vischtijd worden steeds door ons, met overleg der opperhouwvesterij, geregeld. — Op het Loo is weder eene groote valkenjagt gehouden, en bijgewoond zoo door aanzienlijke vreemdelingen als inlanders. — Te Harderwijk is de vangst der Noordzeesche visch en van den ansjovis tegen gevallen, maar de visschers er kooplieden hebben uit de Zuiderzeesche haringvangst veel voordeel getrokken.

Gebouwen en werken.

Voor het onderhoud van openbare gebouwen en werken wordt behoorlijk gezorgd. — Te Arnhem is de geheele herbouw van het lokaal voor het kanton-geregte en den militie-raad voltooid. — Verder zijn aldaar gesticht een bestedelinghuis en eene ruime infirmerie. — De schipbrug over den rijn werd aanmerkelijk verbreed. — De kavallerie-stallen zijn weggebroken, en de met zand gevulde ruimte, waar dezelve gestaan heeft, zal (bij den ouden wal zijnde gevoerd) waarschijnlijk tot een exercitie-plein bestemd worden. — De buitensingels tusschen de St. Eusebius- en Velper-barrière zijn begrind, en die tusschen de laatste gemelde en St. Jans-barrière gedeeltelijk bestraat. — De bekende weg en wandeling aan den Rijn, genaamd Onderlangs is aanmerkelijk opgehoogd, en de reioode lippen boomen is door verscheidene rijen eiken- en kastanje-plansen vervangen. — Ook is de drooge gracht tusschen de Rijn- en St. Jans barrière versmald of gedeeltelijk met aarde gevuld. — De twee laatstgemelde werken hebben toevallig kunnen volvoerd worden door middel van uit den spoorweg gegraven overtollig zand. — In genoemde stad en deszelfs omtrek, gelijk mede tusschen Apeldoorn en het Loo, is druk gebouwd. Ook nog al te Velp, Twello, Voorst, Brummen en Nunspeet, echter minder dan in vorige jaren.

Ten gevolge der daarstelling van de kolossale papier-fabriek van den heer *Gerrevink*, in de buurschap Wapenvelde, is er een groot vertier en toenemende bevolking ontstaan. Behalve de nieuwe kerk, pastoorij en school, zijn er eene bakkerij, herberg en andere huizen verzeen. Er heeft zich aldaar in een jaar tijds een nieuw dorpje gevormd, langs het kanaal en tegen hoog genoomte gelegen. Er wordt van daar een nieuwe weg op de buurschap VVezepe, onder Oldabroek, aangelegd, welke dit dorpje met de straatwegen op Kampen en langs de Zuiderzee in gemeenschap brengt.

Op het oude kerkhof te Apeldoorn staat nu een prachtig gemeentehuis, waarin tevens lokalen zijn voor het kanton-geregte, de gevangenis, bergplaatsen voor brandspuiten, enz. Het plein voor dit gebouw is voor de weekmarkt bestemd, en men vormt het voornemen, om midden op hetzelfde een eelenkteeken voor wijlen den admiraal *van Kinsbergen* op te rigten.

Maakt der provincie.

De gravure der kaart van Gelderland zoover gevorderd zijnde, dat reeds enkele bladen tot den afdruk gereed lagen, heb en wij de vereischte maatregelen genomen, om met dit werk een' aanvang te maken. — De eerste oplage is bepaald op 400 stuks, en de verkoopprijs voor de vijftien bladen (welke de volledige kaart zullen uitmaken) is gesteld op f 15 voor diegenen, welke zich vóór 15 maart j.l. zouden aanmelden, terwijl die na dezen tijd tot f 20

verhoogd werd. — Vóór den gestelden termijn is reeds een getal van 208 exemplaren aangevraagd, en men durft zich vleijen, dat dit werk (waarvan de juiste en nette uitvoering niets te wenschen overlaat), zoodanig zal worden voortgezet, dat hetzelfde in den loop van 1844 geheel zal zijn voltooid. Hiermede besluiten wij ons verslag, waaruit U Edel Groot Achtbaren zullen ontwaren, dat, hoezeer hetzelve ten aanzien van eenige takken van nijverheid en volksvlijt gunstiger had kunnen luiden, wij echter, over het algemeen, der vruchtbaarheid groeten dank schuldig zijn voor de menigvuldige pogingen, welke in het afgelopen jaarkring, ook weder over Gelderland heeft gelieven uit te storten.

Aldus gearresteerd te Arnhem, den 10den juni 1843.
De Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland.
VAN HEECKEREN VAN KELL.
Ter ordonnantie van dezelve,
De Griffier der Staten,
M. J. VITRING.

VERGADERING DER PROVINCIALE STATEN VAN GELDERLAND.

Zitting van dinsdag 4 juli 1843.

Omstreeks 12 uren neemt de heer staatsraad-gouverneur der provincie Gelderland het voorzittersgestoelte der vergadering van de provinciale staten in.

Bij het lezen der namen worden afwezig bevonden de heeren: *S. baron van Eck van Overbeek*, *W. J. E. baron van Lijnden*, *mr. H. J. Thoof*, *mr. E. G. Ardesch*, *P. van der Breggen*, *G. A. van Barneveld van Materen en Geldermalsen*, *mr. P. P. Everts*.

Het gebed wordt gelezen.

De voorzitter doet den brief van den minister van binnenlandsche zaken van 22 mei j.l. door den griffier voorlezen, waarbij *Z. H. E. G.* van wege den koning wordt gemagtigd, om deze vergadering tegen den dag bijeen te roepen.

Z. H. E. G. opent daarop deze vergadering in naam des konings.

De voorzitter berigt, dat *Z. H. E. G.* brieven heeft ontvangen van de heeren *S. baron van Eck van Overbeek*, *P. van der Breggen*, *W. J. E. baron van Lijnden* en *mr. E. G. Ardesch*, opgevende de redenen, die *H. Ed. Gr. Achth.* verhinderden, deze vergadering te komen bijwonen.

De voorzitter doet voorlezen den brief van de ridderschap van Gelderland, behelzende, dat in hare vergadering van 1 juni j.l. ter vertulling van de plaatsen in deze vergadering opengevallen, uit haar midden zijn benoemd de heeren: *H. J. C. J. baron van Heeckeren van Enghuizen*, *R. W. baron van Lijnden*, *A. W. C. baron van Nagell van Amptsen*, *H. J. baron Schimmelpenninck van der Oije*, *G. L. C. H. grave van Ranzow van Meinerswijk*, *D. L. baron van Brakell tot den Brakell en Vredestein*, *J. F. R. J. L. baron Mackay*, *W. van Lijnden*, *F. C. T. baron d'Isendoorn a Blois tot Canenburg*, bij herkiezing en in plaats van de heeren *S. baron van Lijnden van Oldenaller* en de *Snor W. G. F. grave van Reede van Middachten*, en *E. baron d'Yvoy*, de heeren: *W. baron van Heeckeren tot Kell*, *baron van Ittersum*, en *baron Sloot van Zwanzenberg*.

De heer *van Nispen van Panerden* merkt op, dat deze bloote kennisgeving bij brief niet voldoende is, maar dat de ridderschap even als de steden en de kies-districten van het platte land, door het inzenden van het proces-verbaal harer benoemingen van de regelmatigheid dier benoemingen moet doen blijken.

De voorzitter merkt op, dat, wanneer de vergadering dit mocht verlangen, daaraan in het vervolg zou kunnen worden voldaan, doch voor het oogenblik toelating der benoemde leden uit de ridderschap op deze kennisgeving zal moeten plaats vinden.

De heer en *mr. F. P. Bijleveld* brengt in het midden, dat de vergadering moeilijk over de regelmatigheid dezer kenzen zal kunnen oordeelen, vermits het reglement voor de ridderschap dezer provincie niet bekend is.

De heer *mr. J. M. de Kempenaer* betoogt, dat het trekkelijk dit punt twee vragen, achter een volgende de vergadering voorgesteld, en door haar beantwoord moeten worden:

1o. acht de vergadering de opmerking van den heer *van Nispen van Panerden* te zijn juist, en verzoekt zij zich met het verlangen door *Z. H. W. G.* gepu-

2o. Zoo ja, zal dan dat verlangen alleen voor toekomst, of ook reeds voor het oogenblik geldig worden gemaakt?

De heer *C. C. Haverkamp* ondersteunt dit gevoelen.

De voorzitter brengt beide deze vragen afzonderlijk in rondvraag.

De eerste wordt met algemeene stemmen, zonder zandring alleen van die van den heer *van Nispen van Panerden*, bevestigend beantwoord. *O. Pailandt van Walfort*, bevestigend beantwoord. *O.*

hoe wenschelijk ook op zich zelve, voor deze provincie noch doelmatig noch raadzaam is te achten.

Dit verslag met de daarbij behoorende stukken wordt ter inzage ter griffie nedergelagd, en de beraadslaging op donderdag bepaald.

Wordt gelezen een opzaf der dispensatiën door de gedeputeerde staten aan poldermeesters verleend, om de haren opgedragene bediening te kunnen aanvaarden. Aangenomen voor kennisgeving.

Wordt gelezen een adres en concept-reglement van den heer Baron van Brakel tot den Wng, ter invoering van maatregelen tot bevordering der paardenfokkerij.

Wordt besloten deze stukken te stellen in handen der commissie van landbouw, om deze vergadering daarop voor te lichten.

Wordt gelezen een voorstel van de gedeputeerde staten tot wijziging van art. 4 en 21 van het reglement en voorzietlagen in geval van ijsgang en hoog opperwater van 1819.

Dit voorstel en bijlagen worden ter inzage ter griffie nedergelagd en de beraadslaging wordt voor donderdag aan de orde gesteld.

De vergadering wordt verlaagd tot morgen namiddag ten 1 ure, om over te gaan tot de keuzen voor de openvallende plaatsen in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en het college van de gedeputeerde staten dezer provincie.

ALGEMEENE PROVINCIALE BEGROO- TING van Gelderland, voor de dienst van 1844. Aangeboden in de vergadering der provinciale staten, van 1 Juli 1843.

PROVINCIALE INKOMSTEN EN MIDDELEN. Hoofdstuk I. Buitengewone ontvangsten.

EENIGE AFDEELING.

Art. I. Voorloopig beschikbaar overschot van het dienst jaar 1842, hetwelk niet meer voor de behoeften van hetzelfde benodigd wordt beschouwd. f 15,000.

De werkelijke ontvangst van het dienstjaar 1842 bedraagt op ultimo december 1842 eene som van f 67,934.158½

De onvragen restanten van de opeenten over 1833, 1834, 1836 en 1837 47.59

De overschrijving op het dienstjaar 1842 van de begrooting van 1840 bedraagt 3,500.00

Die van de begrooting van 1839 4,000.00

Die van de begrooting van 1832 9,534.56½

Te samen f 83,066.64

De betalingen over de dienst van 1842 bedragen op ultimo december van dat jaar 49,966.89

Zoodat de eerste rekening over dat dienstjaar een batig slot zal opleveren van f 35,099.75

Vaarbij gevoegd de op 1° januari 1843 nog in orderbare restanten, welke berekend worden te zullen bedragen 6,689.42½

Totaal f 43,789.17½

De op 1° januari 1843 voor de dienst van 1842 verschuldigde uitgaven kunnen berekend worden te zullen versischen eene som van 28,000.00

Dus levert het dienstjaar een waarschijnlijk batig saldo op van f 15,789.17½

Waarvan voor de behoeften van die dienst niet meer benodigd wordt beschouwd de hier tevens als een voorloopig overschot uitgetrokken som van 15,000.00

Weshalve voor niet te berekene behoeften over 1842 beschikbaar worden gehouden f 789.17½

Art. II. Tweede beschikbaar overschot van het dienstjaar 1841, hetwelk niet meer voor de behoeften van hetzelfde benodigd wordt beschouwd. f 13,000.

Naar de eerste rekening, wegens de provinciale fondsen over het dienstjaar 1841, wordt het saldo van die dienst, hetwelk op 1° januari 1842 nog beschikbaar is gebleven, berekend te bedragen eene som van 34,972.38½

En sedert 1° januari tot ultimo december 1842, is op de restanten van de dienst van 1841 9,336.92½

Totaal f 44,309.38

De betalingen gedurende het jaar 1842, over de dienst van 1841, belopen, met de overschrijving van f 11,900 op 1843, de som van 22,046.17½

Art. III. Zuiver finaal overschot van het op ultimo december 1842 afgelopen dienstjaar 1840 f 19,229.60½

In de tweede supplettoire rekening over het dienstjaar 1840, zal het saldo van die dienst, hetwelk op 1° januari 1842 nog beschikbaar is gebleven, na aftrek van f 8,500 welke op de begrooting van 1842 zijn overgebracht, bedragen de som van f 32,247.65½

En sedert 1° januari tot 31 december 1842, is op de restanten van 1840 ontvangen de som van 41.19½

Totaal f 32,288.85

De betalingen gedurende het jaar 1842, voor de dienst van 1840, bedragen, met inbegrip eener overschrijving van f 5,400 op de begrooting van 1843. 13,059.24½

Het zuiver en finaal overschot van het op ultimo december 1842 afgelopen dienstjaar 1840, zal derhalve in de derde of tweede supplettoire rekening bedragen eene som van f 19,229.60½

Art. IV. Teruggave van een voorschot, in 1832 aan de gemeente Vuren voor werken aan de Azwijn-sche Brug verleend f 130.50

Dit voorschot bedraagt f 1305. Op de begrootingen van 1840, 1841, 1842 en 1843, is van de teruggave in ontvangst gekomen eene som van f 781.50. Een tiende gedeelte van het voorschot moet weder in 1844 terug betaald worden.

HOOFDSTUK II. Opeenten op 's Rijks belastingen. Iste AFDEELING. Gewone provinciale opeenten.

Art. I. Zes opeenten, met macht van art. 14 der wet van 12 Juli 1821, Staatsblad no. 9, te heffen op de hoofdsom der belasting op de geboorte der eigen-dommen f 10,804.63½

Art. II. Als voren van de aangebouwde legendommen f 36,050.61½

De hoofdsom der grondbelasting is bij de wet van 19 december 1834, Staatsblad no. 34, over 1835 en vervolgens voor Gelderland bepaald op eene som van f 782,371.07.

Volgens de wet van 24 april 1843, Staatsblad no. 14, is die hoofdsom verdeeld als volgt:

Geb. eigend. f 181,527.46, waarvan 6 ope. bedragen f 10,891.65

Ong. 600,843.61 36,050.61½

f 782,371.07 f 46,942.26½

Art. III. Zes opeenten, als voren te heffen op de hoofdsom der belasting op het personeel . f 27,791.85½

De primitieve en supplettoire kollekties van de belasting op het personeel van het vorige jaar hebben voor deze provincie in hoofdsom bedragen f 463,197.51.

In de vooronderstelling dat deze hoofdsom voor het volgend jaar een gelijk bedrag zal opleveren, worden de zes opeenten daarvan geraamd op de hiervooren voorgedragene som.

HOOFDSTUK III. Baten en opkomsten, spruitende uit voorwerpen, waarvan het beheer aan de staten is opgedragen.

Iste AFDEELING. Vaste en bepaalde inkomsten.

Art. I. Verhuurde gebouwen, waarvan de opbrengst aan de provincie is afgestaan bij koninklijk besluit van 9 februari 1829, no. 88, bedragende de huurpenningen van deze gebouwen in het thans loopende jaar, als volgt:

a. Van een huis, gelegen te Arnhem, in de Trompetsteeg, Wijk A. no. 19, verhuurd den 1sten mei 1843, voor het tijdvak van 1 mei 1843 tot 1 mei 1844, voor eene som van veertig gulden f 40.

b. Van een huis, gelegen te Arnhem, in de Trompetsteeg, wijk A., no. 20, verhuurd den 1sten mei 1843, voor het tijdvak van 1 mei 1843 tot 1 mei 1844, voor eene som van f 40.

c. Van een huis, gelegen te Arnhem, in de Trompetsteeg, wijk A, no. 21, verhuurd den 1sten mei 1843, voor het tijdvak van 1 mei 1843 tot 1 mei 1844, voor eene som van f 40.

d. Van een huis, gelegen te Arnhem, in de Trompetsteeg, wijk A., no. 22, verhuurd den 1sten mei 1843, voor het tijdvak van 1 mei 1843, tot 1 mei 1844, voor de som van f 40.

De bij a-d opgenoemde panden behooren tot het huis, hetwelk ingevolge Zr. Ms. besluit van den 26ten december 1828, no. 1, is aangekocht, om te dienen tot eene woning voor den gouverneur der provincie, en hetwelk bij 's Konings besluit van 9 februari 1829, no. 88, onder de onmiddellijke directie der staten is gebracht.

Schriftelijke huur-contracten bestaan van deze huizen niet, zij zijn verhuurd aan geringe lieden, die niet gewoon zijn zulke contracten aan te gaan.

Art. II. Huur van vijf vertrekken van het door de provincie van de erven *Hennenberg* aangekochte huis, palende aan het gouvernementale gebouw, den 1sten november 1838, verhuurd voor eene jaarlijksche som van twee honderd en vijftig gulden f 250.

Het huis, bij dit artikel vermeld, waarvan de aankoop werd bekrachtigd bij koninklijk besluit van den 10ten augustus 1836, no. 12, is gedeeltelijk voor bureaux van het provinciaal bestuur in gebruik.

De vertrekken, die nog beschikbaar bleven, zijn verhuurd. Op deze begrooting wordt nu ingebracht de huur van een jaar. Een afschrift van het huur-contract is bij de begrooting van 1840 overgelagd.

Art. III. Huur van twee vertrekken in de St. Walburgsteeg te Arnhem, palende aan het terrein van het paleis van justitie aldaar f 140.

De huizen, bij dit artikel bedoeld, zijn aan de provincie overgegaan, op grond van het koninklijk besluit van den 26ten oktober 1839, no. 102.

Het eene is voor f 80, het andere voor f 60 verhuurd.

2de AFDEELING. Onaankbare en veranderlijke inkomsten.

Art. I. Aandeel in de opbrengst van de hoven over de Bolksbeek, in den weg van Markelo op Zphen, provincie Overijssel, ingevolge Zr. Ms. besluit van 24 januari 1826, no. 167.

De aanzien dezer Brug is bij artikel 8 van het koninklijk besluit bepaald, dat, wanneer de opbrengst bedrag der onderhoudskosten mogt overtreffen, gedeputeerde staten van Overijssel zich met staten van Gelderland zullen behooren te verstaan omtrent de verdeling van dat overschot naar mate van hetgeen, door elk geweest voor den aanleg.

Volgens door den heer gouverneur der provincie Overijssel ingezonden opgaven, hebben de uitgaven der inkomsten van 1826 tot en met 1842 aanmerkelijk overtroffen. Men is derhalve niet vooronderstellen dat er voor 1843 een slot zal zijn.

HOOFDSTUK IV. Alle andere middelen aan de provincie te verstrekken.

Iste AFDEELING. Middelen van 's Rijks wege te verstrekken.

Te gemoetkoming in de kosten van onderhoud van het gouvernementale gebouw te Arnhem f 1000

De bovenstaande som van f 1000 is op de begrooting gebracht, ingevolge missive van Z. Exc., de heer minister van binnenlandsche zaken, van den 14ten september 1841, no. 1. Zij moet inzonderheid strekken tot onderhoud van het verzuure woonhuis.

2de AFDEELING. Renten van geldbelegging.

Art. I. Renten eener inschrijving op het grootboek der nationale schuld van 5 percent op f 19,300 f 964

Deze inschrijving is verkregen van de som, welke artikel 1 der 2de afdeeling van het 1ste hoofdstuk der uitgaven van de provinciale begrooting van 1843 werd toegestaan. Hiertoe is besteed: voor

f 7000.5 pCt. inschr. à 101½ pCt. f 7,135.62½

intrest 3, m. 6, d. 93.33½

2½ p courtage 14.00

f 7,242.96

f 3,000 f 1,024 pCt. 30,720.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 3,130 f 1,024 pCt. 32,388.68½

intrest 3, m. 9, d. 59.72½

2½ p courtage 8.50

f 3,190 f 10,240 pCt. 32,597.20

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 3,300 f 10,240 pCt. 33,840.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 3,400 f 10,240 pCt. 35,088.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 3,500 f 10,240 pCt. 36,336.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 3,600 f 10,240 pCt. 37,584.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 3,700 f 10,240 pCt. 38,832.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 3,800 f 10,240 pCt. 40,080.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 3,900 f 10,240 pCt. 41,328.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,000 f 10,240 pCt. 42,576.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,100 f 10,240 pCt. 43,824.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,200 f 10,240 pCt. 45,072.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,300 f 10,240 pCt. 46,320.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,400 f 10,240 pCt. 47,568.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,500 f 10,240 pCt. 48,816.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,600 f 10,240 pCt. 50,064.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,700 f 10,240 pCt. 51,312.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,800 f 10,240 pCt. 52,560.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 4,900 f 10,240 pCt. 53,808.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,000 f 10,240 pCt. 55,056.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,100 f 10,240 pCt. 56,304.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,200 f 10,240 pCt. 57,552.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,300 f 10,240 pCt. 58,800.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,400 f 10,240 pCt. 60,048.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,500 f 10,240 pCt. 61,296.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,600 f 10,240 pCt. 62,544.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,700 f 10,240 pCt. 63,792.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,800 f 10,240 pCt. 65,040.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 5,900 f 10,240 pCt. 66,288.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 6,000 f 10,240 pCt. 67,536.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 6,100 f 10,240 pCt. 68,784.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00

f 6,200 f 10,240 pCt. 70,032.00

intrest 3, m. 9, d. 110.00

2½ p courtage 16.00